ARGENTINA ESPERANTISTO

OFICIALA ORGANO

de

JARO I NOVEMBRO 1917 No 11

Argentina Esperantisto

Monata organo de Argentina Esperanto-Asocio

ABONPREZO:	Redakcio kaj Administracio:	ANONCOJ: Da linioj en la
En Argentino sesmonate $ 1.–	*E. Unidos 1354*	Fako korespondado, 1 res-
En Eksterlando 1 jaro 2 Sm.	Buenos Aires (Argentino)	pondkupono.

JARO I NOVEMBRO 1917 N.° 11

La redakcio rajtas korekti la manuskriptojn

Los progresos del Esperanto

Felizmente para los que anhelamos la fraternidad de los pueblos, constatamos día tras día que las ideas comenzadas a sembrar por nuestros antecesores y continuadas por nosotros van infiltrándose cada vez más y más en el ánimo de los pueblos, al punto que podríamos asegurar no estar muy lejano el día en que

«komprenante unu la alian
la popoloj faros en konsento
unu grandan rondon familian»

A los progresos alcanzados por el esperanto, pronto, muy pronto, quizás antes de lo que esperamos, podamos añadirle otro que de realizarse sería el mayor éxito alcanzado por nuestro idioma hasta la fecha.

La revolución rusa, movimiento intérprete de un pueblo, de todo un pueblo que siente ansias de vivir la vida libre que trazaran el sinnúmero de pensadores que allí vieran la luz por vez primera, sin que a ello se oponga en lo futuro traba alguna, ha abierto las puertas para toda idea que encarne en sí la fraternidad humana. El esperanto por la idea que en sí lleva debe forzosamente ser el punto de partida de toda idea cuya finalidad sea la formación de una gran familia universal cuya única ley sea el amor entre los humanos.

Esto es seguramente lo que ha determinado a los «samideanos» del grupo «Laboristo» de Lyon a emprender la obra que de tener éxito seria como ya dijimos el más grande triunfo alcanzado por el esperanto.

Cuando el derrocamiento del zar, una comisión de esperantistas visitó a Kerenski — a la sazón ministro de justicia — pidiéndole interpusiera su influencia para la implantación en las escuelas rusas del idioma esperanto, manifestando éste, que para eso sería necesario el apoyo popular. Podemos desde luego contar con ello; porque, para el que conozca el número de idiomas ¿que en Rusia se hablan, ¿quién podrá negar los beneficios que reportaría para aquel país la implantación oficial de un idioma auxiliar, neutro que actuando como lazo de unión entre las distintas razas que lo pueblan evitaría que una de ellas se

pretendiera con derechos sobre las otras, en virtud de haber sido su idioma, elevado a la categoría de oficial?

Por eso estamos todos en el deber de secundar a nuestros correligionarios de Lyon manifestando nuestra adhesión en la petición que será enviada al Consejo de Obreros y Soldados para que lo más pronto posible implante el Esperanto en Rusia, porque, como reza en la solicitud de los obreros lioneses, «un idioma auxiliar universal sería el más eficaz medio de pacificación entre los hombres, naciones y razas».

Continúa la petición: «Camaradas rusos: Vosotros, que conducís al pueblo adelante por la senda del progreso, dadle ese otro idioma que tanto necesita. Decidid la enseñanza oficial de la lengua internacional Esperanto en vuestras escuelas públicas: todas las naciones os seguirán».

A la obra, pues, y que todo hombre amante del progreso incluya su firma en la petición a dirigirse al país que acaba de salir a la vida libre.

RESTIL

N. de R.— La petición a que se refiere el autor del artículo en su último párrafo, no podrá ser enviada, por diversos motivos, antes del año próximo.

Supren la korojn!

Tiun vesperon, la vetero estis malvarma.

Super la vasta ebenajo estis etenditaj plumbaj nuboj, promesantaj ke la proksima nokto estos pli malvarma ankorau.

—Nenion ni atingos — rediris mia amiko— La knaboj malkuraĝiĝas; ili ne volas daŭrigi la kurson... Tiu afero ŝajnas al ili malmulte praktika... «Lingvo internacia... —ili diras— por kio taŭgas tio?... Ni havas nian idiomon, kaj tiu kiu volas nin kompreni, lernu ĝin, se li ĝin ne konas»... Kion povos fari, solaj, vi kaj mi?... Aliparte, kion gajnos ni kaj niaj najbaroj lernante tiun idiomon? Estas prefere ke ni iru en la kaftrinkejon, kie ni amuziĝos ludante kun niaj amikoj.

Io, malvarma kiel la vetero, pasis tra mia cerbo kiam mi audis tiaj «pravajoj».

—Kara amiko—mi diris al li—unu sola viro, kiam li estas certa kaj konvinkita pri la boneco de ideo, multe povas fari por ĝi. Preskau sola oni povas diri ke estis Jezuo, kiam transdonis al la malmultaj personoj kiuj ĉirkauis lin, la ideojn kiuj post longa tempo ŝanĝos la sentojn de la homa familio. Solaj, au preskau solaj, estis Koperniko kaj Galileo kiam ili certigis ke «la Tero movas sin»; sola estis Kolumbo kiam antausentis ke preter nekonataj maroj kaŝiĝis nekonataj teroj... En la nuna tempo, kvankam multaj pensuloj vidas la grandan utilecon de lingvo internacia kaj la meritojn de la kreitajo de Zamenhof, ankorau oni ne faris al li plenan justecon. Kaj kiom valoras la laboro kiun ni prenas sur ni, en komparo je tiu kiun efekti-

-igis tiuj kaj aliaj grandaj homoj por plibonigi la homaron?. . .Tamen, ili ne laciĝis nek ŝancelis. Kial ni ne povas ilin imiti? Estas necese oferi ne atendante rekompencon, eĉ atendante maldankon. Ne ĉesu ni, kvankam tiuj petolaj knaboj ne akompanu nin tuj; iam ŝanĝiĝos ilia penso, kaj tiam ili faros justecon al ni. Iru en la kaftrinkejon; mi ne kontraustaras, por ĉio estas tempo; sed, eĉ tie, dum ni ludas ni povas paroli esperante, labori por. . .

Mi adiaudiris mian amikon kun malvarmo en la koro. . . Ĉiam same! . . ĉiufoje kiam mi intencis unuigi iajn personojn por labori praktike por tiel granda kaj nobla ideo, mi renkontis indiferentecon, mokon, malfidon! Iafoje mi demandis min ĉu mi estas freneza. . . Kial mia cerbo febriĝas per ideoj tute malŝatataj de la aliaj? ĉu pravas tiuj, kiuj min ĉirkauas kaj mokas? . . .

Ne, tute ne! Centoj da miloj da homoj, en la kvin partoj de l' mondo, pensas kiel mi! Ne estas ĥimero la tutmondan lingvon, la tutmondan fratecon! Supren la koron! Estas necese labori por venki!

S. RODRÍGUEZ

Pérez Millán

F. C. C. C.

G R A V A

Al la organizajoj aliĝintaj al A. E. A., kaj al la izolaj membroj, la Centra Komitato rememorigas ke nur povos esti diskutataj en la proksima ĝenerala kunveno, la proponoj publikigitaj en Argentina Esperantisto 15 tagoj antaue, almenau.

La kunveno okazos post la 18a de Decembro—ankorau ne estas elektita la tago— Sekve, la 12a numero de A. E. devos aperi en la unuaj tagoj de tiu monato. Pro tio, nur povos esti publikigataj la proponoj kiuj alvenos al nia redakcio antau la 25a de novembro.

Ampliaciones a los cursos por correspondencia

I. — EL ARTÍCULO

(Conclusión)

Comunmente, no se emplea el artículo delante de nombres propios, aunque vayan éstos precedidos por palabras como sinjoro, gesinjoroj, fraulino, doktoro, profesoro, ingeniero, generalo, reĝo, etc., que expresan respeto, rango, profesión, etc.

Así, las frases:

El doctor Pérez es muy hábil;

Ayer hablé con el señor Dupont;

Vendrá la señorita Gómez;

El emperador Alejandro alcanzó muy grandes triunfos;

se traducen:

Doktoro Pérez estas tre lerta;

Hierau mi parolis kun Sro Dupont;

Venos fraulino Gómez;

Imperiestro Aleksandro atingis tre grandajn triumfojn.

Cuando los nombres propios se usan como si fueran comunes, entonces, igual que en castellano, empléase el artículo.

Ejemplos (de la Esperanta Sintakso de Paul Fruictier):

La Tolstoj estas maloftaj.

Los Tolstoy son raros.

Calderón estis la Aristofano de Hispanujo.

Calderón fué el Aristófanes de España.

Si a un nombre propio precede un adjetivo, úsase el artículo. Ejemplos:

La genia Bonaparte.
El genial Bonaparte.

La neforgesebla Dro. Zamenhof.
El inolvidable Dr. Zamenhof.

La granda Rusujo (au Ruslando).
La gran Rusia.

Empléase el artículo delante de numerales que expresan días u horas:

Estas la sesa.
Son las seis. (literalmente: Es la sexta (hora).

Buenos Aires, la 10an de julio.
Buenos Aires, 10 de julio.

Puede usarse o no el artículo delante de nombres de estaciones del año. Ejemplos (de Zamenhof):

En la vintro oni hejtas la fornojn.
En invierno se encienden los hornos.

En somero ni trovas malvarmeton en densaj arbaroj.
En verano encontramos frescor en densos bosques.

Respecto a los nombres de los días de la semana, es necesario el artículo sólo si van acompañados de adjetivo:

Ni promenis kune la pasintan jaudon.
Paseamos juntos el jueves pasado.

Venu la proksiman dimanĉon.
Venga el próximo domingo.

Bonan nokton, amikoj! ĝis lundo!
¡Buenas noches, amigos! ¡hasta el lunes!

Jamás úsese el artículo delante de infinitivo de verbo. Si debemos traducir la frase «El marchar es saludable», no digamos «La marŝi estas saniga», sino «La marŝado estas saniga», transformando el verbo en sustantivo; o bien, simplemente: «Marŝi estas saniga».

Después de «ĉiu» y «ĉiuj» no se emplea artículo:

Mi vizitis ĉiujn urbojn el tiu lando.

Yo visité todas las ciudades de ese país.

El artículo puede apostrofarse delante de vocal, o dsspués de una preposición que termine en vocal. Ejemp:

La palaco de l' reĝo.

Li amis multe l' infanojn.

Debe tenerse presente que en esperanto la letra h suena siempre (como una j castellana muy suave, apenas pronunciada); de modo que no se puede apostrofar el artículo delante de una palabra que empiece con h a menos que delante del artículo haya una preposición terminada en vocal. Por ejemplo, podemos decir: «la vivo de l' homo», pero no «labori por l' homaro».

El esperanto carece de artículos indeterminados. Sin embargo, a veces se usa con ese carácter el adjetivo numeral «unu». Ejemplo:

Unu tagon, ili sin renkontis sur la placo.

Un día, se encontraron en la plaza.

DIVERSAS

El Dr. Alejandro Giesswein, miembro del parlamento húngaro, presidente de la Academia de San Esteban, de la Sociedad Pacifista Húngara ,etc, ha entregado 15.000 coronas a la Academia de San Esteban para que cada cinco años premie, con las rentas de esa suma, obras de valor que traten temas relativos a la paz internacional, y que tiendan al mejoramiento de las relaciones entre los pueblos. Los idiomas admitidos en el concurso son: húngaro, Esperanto, inglés, alemán y francés.

—[]—

Fundóse en Londres un Comité pro Lengua Comercial Común (Common Commercial Language Commitee), que tiene por fin propagar el Esperato en los círculos comerciales de las naciones aliadas

---

GRUPO LIBERIGA STELO

Tiu ĉi grupo jus malfermis la du jenajn kursojn: Sidejo Liga de Educación Racionalista, Belgrano 2552, kaj Centro Socialista (Sección 12) Estados Unidos 1056.

LA GRAVA REVUO "Caras y Caretas" publikigis fotografajon de la nuna kurso de E. G. Casal Catalá, kaj informis pri la senhalta agado de tiu grupo.

MONATAJ ARTIKOLETOJ

Tra la Paraná rivero

El ĉiuj vilaĝoj kaj vilaĝetoj kiujn mi vizitis, restas nur en mia memoro la vilaĝeto Ituzaingo. Kial mi devas malŝpari la memoron se Ituzaingo estas kiel la aliaj vilaĝetoj kaj la aliaj vilaĝetoj estas egalaj kiel Ituzaingo? Ekster la granda kvanto da nigruloj kiujn Ituzaingo enhavas, ĉio estas simila; ĉie oni vidas la saman mizeron moralan.

Tiuj kiuj neniam forlasis Buenos Aires'on, ne imagas kian vivon vivadas en provincoj, la miloj da nigraj loĝantoj apartenantaj al la parazita klaso.

Ni imagu tendaron faritan el kano nomata takuara; geinfanojn nudajn; bufojn kiuj saltas kiel personoj, kelkajn virojn drinkajn; virinojn kiuj fumas ĉe la tendo la tridekan pipon de la tago, kaj diru al mi ĉu tio estas teritorio apartenanta al la Respubliko, au estas angulo de la unuaj loĝantoj de la Tero . . . kvankam la lastaj ne fumis nek drinkis.

Neniam mi forgesos la "ĝentilecon" de unu el la tieaj indigeninoj, respektinda patrino de ses geinfanoj, kiam ŝi invitis nin "kiel gastojn" en sia tendo. Unue la indigenino postulis monon por aĉeti "ion". Mia amiko Perversi, grandanima kaj bonkora donacis al ŝi du piastrojn, ĉar li kredis ke la malfeliĉa familio ankorau ne vespermanĝis pro manko da kelkaj moneretoj. Post momento, knabo alvenas kun botelo plena je vino. En la tendo, antau ligna kapeleto enhavanta la sanktan Virgulinon de Itatí, staras fera poto malpura kaj malbonodora kiel la pipo. Ni, tre respektemaj, sciiĝas al ŝi ke en tiu momento ni ne soifas. La indigenino koleriĝas, sed pleniĝas la poton, ĝin donas al siaj geinfanoj, kaj ŝi trinkas la restantan vinon per la botelo mem.

La respektinda patrino lumigas la pipon —unue postulis al mi tabakon— kaj komencas rakonti al ni sian historion.

—La patro de la plej aĝa, estas Brazil-landano... La patro de tiu ĉi knabo, estas Paragvaj-landano... La patro de...

Je signo farita de la indigenino, la infanoj iras for de la tendo; ŝi ankau. En ĝi restas nur la knabino filineto de la brazillandano, kaj alia knabino kiu alvenis antau momento de alia tendo el la ĉirkauajoj. En tiu momento mi pensas kial la sankta Virgulino de Itatí restas senmova en sia kapeleto. Mi sentas nauzojn kontrau la homoj, kontrau la Homaro, kaj precipe kontrau la ŝtatdirektistoj kiuj permesas tiujn krimojn.

La knabinoj, vidante ke ni intencas foriri, demandas ĉu ni estas timemuloj. Oni vidas en iliaj okuloj signalojn nedubigajn de terura malsaniĝo. Ni respondas nenion, sed ni eliras karesante la revolveron, ĉar ni timas ke iu el la multnombraj patroj de tiu familio preparas embuskon. Feliĉe, sub la hela lumo de la luno, nur ni vidas la bufojn kiuj saltas kiel personoj.

—o—

Ha, vilaĝoj kaj vilaĝetoj kiujn mi vizitis! kiom da lernejoj vi bezonas!

Sed, restu trankvilaj; neniu parolos

pri tio. La grandaj jurnaloj de Buenos Aires, bezonas iliajn paĝojn por pritrakti balojn kaj festojn; por sciiĝi al ni ke sinjorino B. montris belan juvelaron el multekostaj ŝtonoj; ke fraulino A. baldau edziniĝos kun la riĉulo E.; ke «ni» havas milionojn da bovoj; ke Buenos Aires ŝajnas Parizo; ke nia lando estas riĉa, tre riĉa!...

La mizero morala estas forgesata; kaj se iu «suspektas» ke ĝi ekzistas, fermas la buŝon pro patriotismo. Dume, la vivejoj de la mizero terure grandiĝas.

Mi sendus la jurnalistojn kiuj verkas pri festoj kaj baloj, al la vilaĝoj kiujn mi vizitis. Tiam ni vidus, karaj samideanoj, se vojaĝo tra la Paraná rivero, estus por ili amuzo au malgajeco.

JAKO VILASECA

BONA SCIIGO

—o—

Iom post iom, nia Asocio pligrandiĝas. En la pasinta numero ni anoncis la aliĝon de Oficiala Esperantaista Klubo, el Rosario; hodiau ni havas la plezuron sciiĝi la aliĝon de Esperanta Grupo «Ciam Antauen», el Banfield, organizajo jus fondita de kelkaj entuziasmaj samideanoj, al kiu ni deziras la plej grandan sukceson.

La delegito de la grupo ĉe la C. K. de A. E. A. estos sinjoro Jozefo Catalá.

KORESPONDADO

Buenos Aires.— Anĝelo Corral, Str. Pavón 1512, deziras interŝanĝi I Pk kaj esperantajn gazetojn.

Buenos Aires.—Santiago Plástina, Str. Defensa 1669, deziras interŝanĝi poŝtkartojn kun ĉiulandanoj.

Bahía Blanca (Argentina Resp.) Vicente Orlando, Str. Santa Fé 77 I P kaj P M kun ĉiulandanoj.

Buenos Aires.—Sro. G. Krikava, Str. San Juan 782; Pk kun eksterlandanoj.

Serodino (Argentina Respubliko) Sro V. D. Bonetto deziras interŝanĝi korespondadon kun ĉiulandanoj.

Sro. VÍCTOR PÉREZ sciigas al siaj amikoj ke li transloĝiĝis al Mackenna, F. C. P.

OFICIALA PARTO

ARGENTINA ESPERANTISTO

Movimiento de caja hasta el 31 de Octubre de 1917.

Entradas

Octubre 31.— Cobrado de J. Prat por un aviso	$	1.00
Cobrado de 5 suscriptores		4.50
		———
Total		5.50

Salidas

Octubre 31.— Pagado por papel para 1000 cubiertas de la revista	4.50

Resumen

Déficit al 30 de septiembre	13.37
Salidas en octubre	4.50
	———
	17.87
Entradas en octubre	5.50
	———
Déficit al mes próximo	12.37

ESPERANTA HEJMO

Movimiento de Caja hasta el 31 de octubre de 1917:

Entradas

Cuotas de protectores y donaciones en Julio, Agosto y Septiembre, según detalle publicado en el número anterior	$	46.70

Cuotas cobradas en Octubre:

A. Enríquez		3.00
A. Vila		1.00
M. Bregua		1.00
Grupo Liberiga Stelo		1.00
A. Corral		1.00
R. Estil-les		1.00
M. Blanco		1.00
H. Meroni		1.00
P. Bases		1.00
J. Prat		1.00
Ingresos varios en septiembre y octubre		14.75
Adelantos de V. Albamonte		36.55
		———
Total	$	110.00

Salidas

Agosto y septiembre.— Gastos generales		39.70
Sept. 30.—Depósito de alq.		25.00
Alquiler de septiembre		25.00
Oct. 31.—Gastos generales		3.30
Alquller de octubre		25.00
		———
Total	$	118.00

Resumen

Salidas		118.00
Entradas		110.00
		———
Diferencia		8.00
Deuda a V. Albamonte		36.55
		———
Déficit total, que será cubierto con entradas generales de A. E. A.	$	44.55

Varios «samileanos» donaron una mesa-escritorio, un pizarrón, etc.
El Sr. A. Enriquez donó para la biblioteca 25 volúmenes; el Sr. J. Vargas, 4 —aparte de numerosas revistas— y el Sr. E. R., 10.